

Дубенко А. Є., Набока М. В., Сазонов С. О., Колеснік Т. М.

ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України» (м. Харків)

Складності створення реєстру для хворих на епілепсію, які були прооперовані в зв'язку з фармакорезистентною епілепсією

В попередніх дослідженнях ми виявили тенденцію до збільшення кількості хворих на епілепсію, які були прооперовані в зв'язку з фармакорезистентністю. Проаналізовано роботу найбільших нейрохірургічних центрів нашої країни, де активно виконують лікування таких пацієнтів.

Проте, всі дані, що стосуються пацієнтів, які були прооперовані в зв'язку з фармакорезистентністю, зберігалися в центрі, де була проведена операція. І встановити загальну картину по Україні було складно. Ми зібрали інформацію за останні 6 років з провідних нейрохірургічних центрів нашої країни. За цей час з такою проблемою прооперовано 359 пацієнтів. Проте жодної точно зібраної і систематизованої інформації про пацієнтів, починаючи з дебюту хвороби і закінчуючи оперативним втручанням, нам не було надано. Це свідчить про те, що немає єдиної бази таких хворих, де було б спочатку зібрано, а потім проаналізовано всю детальну інформацію стосовно окремого кожного пацієнта.

Це стало поштовхом для створення реєстру хворих на епілепсію, які були прооперовані в зв'язку з фармакорезистентністю. Адже питання відбору кандидатів для хірургічного лікування залишається відкритим і викликає велику кількість питань, на які, на жаль, немає відповіді. Проте, створення реєстру дасть змогу вирішити основні питання стосовно цієї проблеми й удосконалити процес скерування пацієнтів для надання хірургічної допомоги, а надалі — і для надання лікувальних рекомендацій пацієнту.

2020 року наша команда створила реєстр хворих на епілепсію, які були прооперовані в зв'язку з фармакорезистентністю. Цей реєстр був створений з метою проспективної реєстрації таких пацієнтів. Реєстрація хворих була розпочата з 2021 року і триває дотепер. Метою цього реєстру є фіксація всієї зібраної інформації про пацієнта до госпіталізації в профільний нейрохірургічний стаціонар, під час перебування в стаціонарі, а також після виписки з клініки. Проте, при створенні реєстру ми зіткнулися з певними труднощами, які уповільнювали терміни створення реєстру, втілення його в практику та в подальшому — удосконалення.

По-перше, це — упередження нейрохірургів щодо надання даних. По-друге, це недостатня кількість інформації щодо всіх клінічних, діагностичних та терапевтичних аспектів до надходження в стаціонар. Далі складнощі виникли під час збирання інформації про пацієнтів після виписки зі стаціонару.

Також потрібно було підтримувати постійний контакт з нейрохірургами для можливості своєчасного отримання даних.

Першою найбільшою перешкодою на нашому шляху стала пандемія Covid-19, яка значно зменшила кількість прооперованих хворих і стала перешкодою до достатнього діагностичного обстеження пацієнтів перед операцією. Адже велика кількість установ, з огляду на адекватні протиепідемічні заходи, не працювала, тому не всі пацієнти мали змогу пройти потрібні процедури і були змушені виконувати обстеження лише в тих установах, які працювали, тобто пацієнт не мав вибору для обстеження, а лікар був обмежений в можливості скерувати пацієнтів до нейрохірургів.

Але 2022 року сталося найбільша біда для нашої країни, яка зупинила роботу більшості структур, установ, зокрема і удосконалення нашого реєстру — Росія зухвало вторглася на територію нашої країни. І саме це спричинило тотальний збій в роботі всіх структур. По-перше, виникли труднощі при контакті з пацієнтами, адже велика кількість хворих була вимушена покинути власні домівки і надалі контакт з ними був утрачений. По-друге, більшість центрів, які надавали нам інформацію щодо прооперованих хворих, мали перерву в своїй роботі або були вимушені основну увагу надавати нейрохірургічній допомозі пораненим та травмованим унаслідок війни. А тому значна кількість пацієнтів не мала змогу прооперуватись.

Хоча з моменту початку війни минуло майже пів року, більшість лікарень, діагностичних центрів та медичних установ працюють в обмеженому режимі, отже ми отримуємо меншу кількість інформації, а також є складнощі при контакті з пацієнтами, які вже були прооперовані раніше.

Проте, незважаючи на великий обсяг об'єктивних та суб'єктивних перешкод, їх в процесі роботи вдалося подолати. Адже, створюючи реєстр хворих на епілепсію, які були прооперовані в зв'язку з фармакорезистентністю, ми ставили собі певні цілі і намагаємося їх досягти. Цей реєстр і зібрана інформація, аналіз якої в майбутньому буде проведений, значно спростить роботу усіх спеціалістів, які працюють з хворими на епілепсію, адже дасть змогу адекватно призначати медикаментозну терапію пацієнту відповідно до лікувальних рекомендацій, які ми плануємо створити на основі реєстру хворих на епілепсію, які були прооперовані в зв'язку з фармакорезистентністю.